پەرھات كازىمى

ئۈمىدۋار بالا

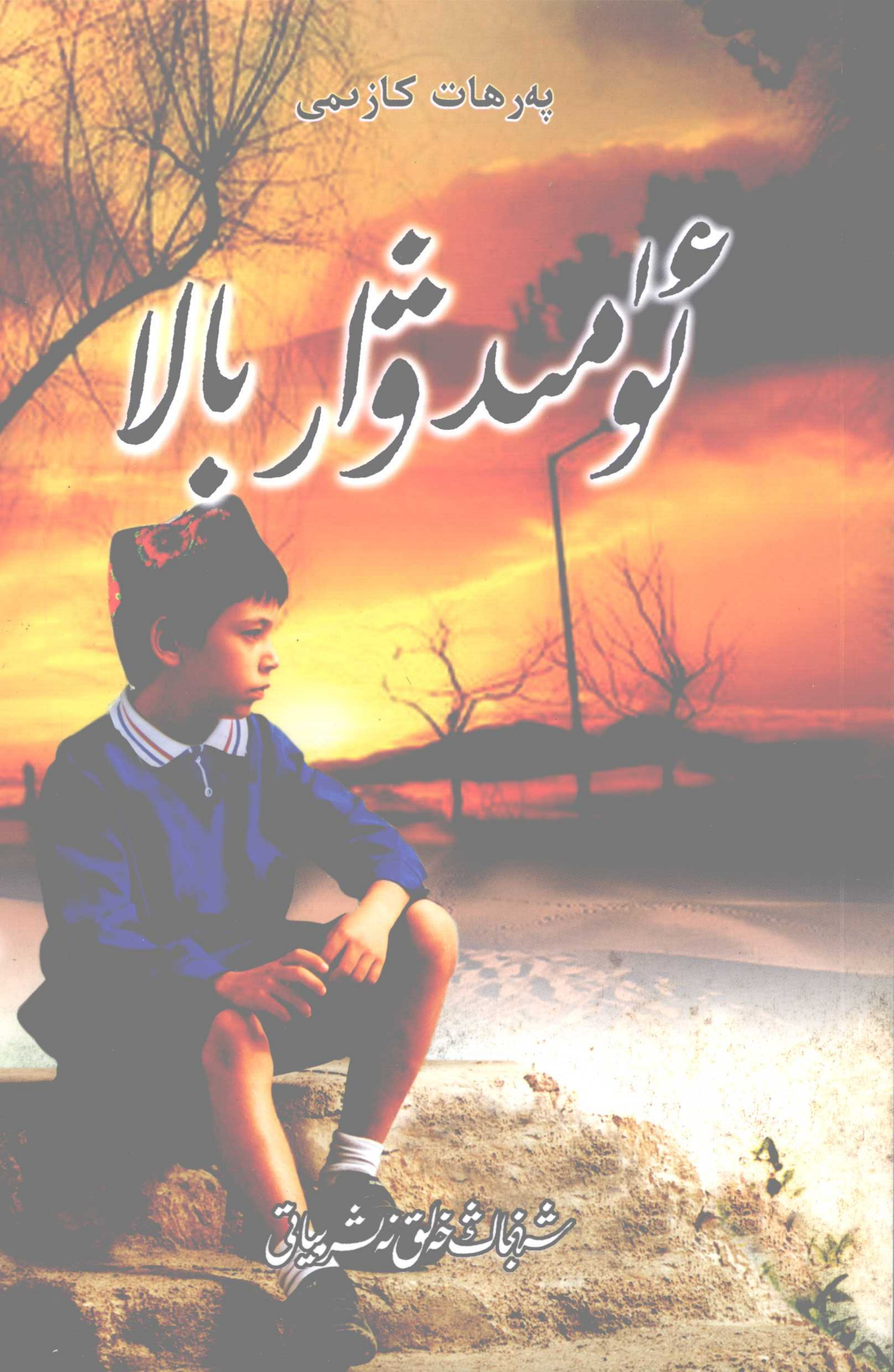

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

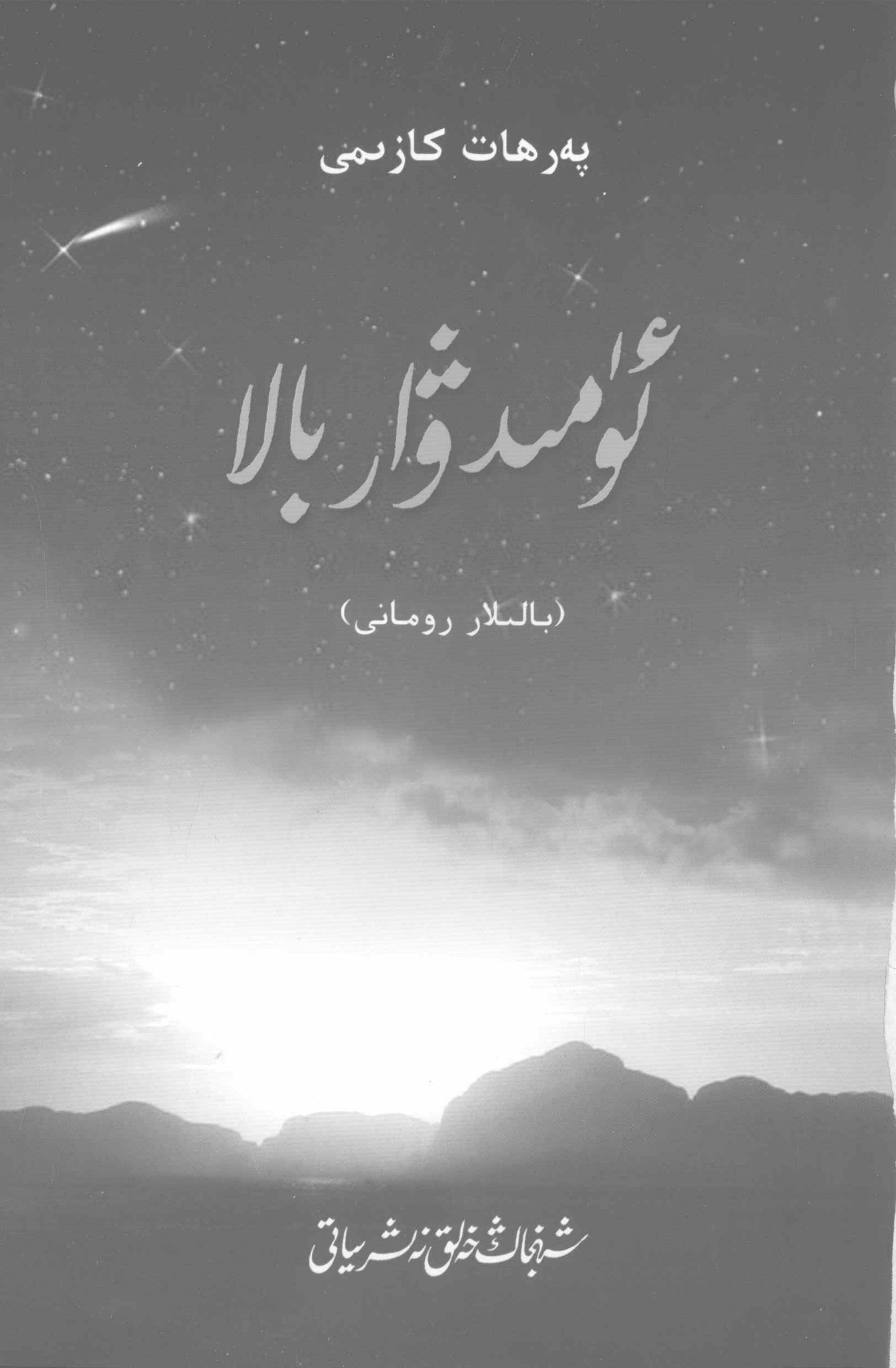

پەرھات كازىمى

ئۈمىدۋار بالا

(بالىلار رومانى)

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

乐观的孩子：维吾尔文/帕尔哈提·卡孜木著. —乌鲁木齐：新疆人民出版社，2009. 5
ISBN 978—7—228—12381—0

Ⅰ.乐… Ⅱ.帕… Ⅲ.儿童长篇小说—中国—当代—维吾尔语（中国少数民族语言） Ⅳ. I247.5

中国版本图书馆 CIP 数据核字（2009）第 068250 号

作　　者	帕尔哈提·卡孜木
责任编辑	孜来哈·艾则孜
责任校对	阿依古丽·沙比提
特约校对	美丽古丽·木明
封面设计	艾克拜尔·沙力
出版发行	新疆人民出版社
地　　址	乌鲁木齐市解放南路 348 号
电　　话	0991—2827472
邮政编码	830001
印　　刷	新疆生产建设兵团印刷厂
经　　销	新疆维吾尔自治区新华书店
开　　本	880×1230 毫米　1/32
印　　张	10.25
版　　次	2009 年 5 月第 1 版
印　　次	2009 年 5 月第 1 次印刷
印　　数	1—5000 册
定　　价	21.00 元

ئۈمىدۋار بالا

ئاپتورى : پەرھات كازىمى
مەسئۇل مۇھەررىرى : زىلەيخا ئەزىز
مەسئۇل كوررېكتورى : ئايگۈل سابىت
تەكلىپلىك كوررېكتورى : مېھرگۈل مۆمىن
مۇقاۋىنى لايىھىلىگۈچى : ئەكبەر سالىھ
نەشر قىلىپ تارقاتقۇچى : شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى
ئادرېسى : ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازادلىق يولى 348 - نومۇر
تېلېفون : 0991—2827472
پوچتا نومۇرى : 830001
باسقۇچى : شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۇەن باسما زاۋۇتى
ساتقۇچى : شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق شىنخۇا كىتابخانىسى
فورماتى : 880×1230 مىللىمېتىر ، 1/32
باسما تاۋىقى : 10.25
نەشرى : 2009 - يىلى 5 - ئاي 1 - نەشرى
باسمىسى : 2009 - يىلى 5 - ئاي 1 - بېسىلىشى
تىراژى : 1—5000
كىتاب نومۇرى : ISBN 978—7—228—12381—0
باھاسى : 21.00 يۈەن

مۇھەررىردىن

پەرھات كازىمى 1970 - يىلى 9 - ئاينىڭ 18 - كۈنى پىچان ناھىيىسىنىڭ دالانكارىز يېزا پەشتام كەنت يۇسۇپباي چوڭكارىزىدا دېھقان ئائىلىسىدە دۇنياغا كەلگەن. باشلانغۇچ، ئوتتۇرا مەكتەپنى ئۆز يېزىسىدا ئوقۇغان، 1988 - يىلى پىچان ناھىيىلىك تولۇق ئوتتۇرا مەكتەپنى ئەلا نەتىجە بىلەن پۈتتۈرۈپ، شىنجاڭ پېداگوگىكا ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ جۇڭگو تىل فاكۇلتېتىغا قوبۇل قىلىنغان. 1991 - يىلى ئوقۇشنى تاماملاپ، 1999 - يىلى 9 - ئايغىچە پىچان ناھىيىلىك 1 - ئوتتۇرا مەكتەپتە ئوقۇتقۇچى بولغان. 1999 - يىلى 9 - ئايدىن ھازىرغىچە پىچان ناھىيىلىك 2 - ئوتتۇرا مەكتەپتە ئوقۇتقۇچىلىق قىلىۋاتىدۇ.

پەرھات كازىمى «تۇرپان» ژۇرنىلىنىڭ 1988 - يىلى 2 - سانىدا ئېلان قىلىنغان «ئارزۇ» ناملىق شېئىرى بىلەن ئەدەبىيات سېپىگە كىرگەن، ئۇ ھازىرغا قەدەر ئاپتونوم رايونىمىزدىكى ھەرقايسى مەتبۇئاتلاردا «ئاپرېلدىكى لۈكچۈن سەھىرى»، «كارىزلار كۆكسىدە قىلىمەن پەرۋاز»، «ئىدىقۇتنىڭ يېشىل يۈرىكى»، «ئۈمىد قوڭغۇرىقى»، «ئانا يۇرت ھەققىدە ئىككى يۈرۈش شېئىر»، «بىر يۇتۇم سۇ»، «ئەپسۇس، ئوماق قۇشۇم»، «مېنىڭ ناخشام...» قاتارلىق 300 پارچىدىن ئارتۇق شېئىر، نەسر؛ «يىلان مۈڭگۈزى»، «كۆزىنى ئېچىش»، «ئالتۇن پاجىئەسى»، «ناجىيە»، «ماندالىن كۈيى...» قاتارلىق 30 پارچىغا يېقىن ھېكايە - پوۋېست؛ «بىر پۇتلۇق بالا»، «كونا قەلەمدان»، «مىس قازان»، «خاسىيەتنىڭ ئائىلىسى»، «شەبنەم»، «ئىسكەندەرنىڭ مۈڭگۈزى»، «يېشىل كىيىملىك پەرىزات»، «دادامۇ قالتىس ئادەم ئىكەن»،

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

«قارلىغاچ ئايىم ۋە ئوردا ئويۇنى...» قاتارلىق 55 پارچە بالىلار ھېكايىلىرىنى ئېلان قىلدى.

2001 ـ يىلى شىنجاڭ ياشلار ـ ئۆسمۈرلەر نەشرىياتى تەرىپىدىن «بوۋام ۋە ئۇجمە دەرىخى» ناملىق ھېكايىلەر توپلىمى، 2003 ـ يىلى «ئوغرى ئاتىلىپ قالغان قىز» ناملىق ھېكايىلەر توپلىمى نەشر قىلىندى.

2007 ـ يىلى 5 ـ ئايدا قەشقەر ئۇيغۇر نەشرىياتى تەرىپىدىن نەشر قىلىنغان بالىلار ھېكايىلىرى كوللېكتىپ توپلىمى «ئوسما ئوغرىسى»غا «بوۋاي بولۇشنى خالايدىغان بالا» دېگەن ماۋزۇدا ئالتە پارچە ھېكايىسى كىرگۈزۈلگەن.

2007 ـ يىلى 8 ـ ئايدا شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتى نەشرىياتى تەرىپىدىن باشقىلار بىلەن بىرلىكتە تۈزگەن «گۈزەل پىچان» ناملىق ئەسىرى نەشر قىلىندى.

«تورپان گېزىتى ۋە مەن» تېمىسىدىكى ماقالە مۇسابىقىسىدە «ئىدىقۇت تېغى» ناملىق شېئىرى 3 ـ دەرىجە؛ «ئاتەش سۆيگۈسى» بەدىئىي ئەسەرلەر مۇسابىقىسىدە «ماندالىن كويى» ناملىق ھېكايىسى 1 ـ دەرىجە بولۇپ مۇكاپاتلانغان. «قۇمۇل ئەدەبىياتى» ژۇرنىلى تەرىپىدىن ئۆتكۈزۈلگەن «بوگۇنكى بالىلار كارامەت» تېمىسىدىكى مۇكاپاتلىق ئەسەرلەر مۇسابىقىسىدە «كونا قەلەمدان» ناملىق ھېكايىسى 3 ـ دەرىجە بولۇپ مۇكاپاتلانغان. 2002 ـ يىلى، «كارىزلار كۆكىدە قىلىمەن پەرۋاز» ناملىق شېئىرلىرى «تورپان ئەدەبىياتى مۇكاپاتى»غا ئېرىشكەن.

2003 ـ يىلى، «بىر پوتلۇق بالا» ناملىق ھېكايىسى «12 ـ نۆۋەتلىك شىنجاڭ خانتەڭرى ئەدەبىيات مۇكاپاتى»غا؛ 2005 ـ يىلى «مۇئەللىم، سىزنى ئاكا دەيمۇ» ناملىق ھېكايىسى 14 ـ نۆۋەتلىك خانتەڭرى ئەدەبىيات مۇكاپاتىغا ئېرىشكەن

2005 ـ يىلى 1 ـ ئايدا «يەر يۈرىكىنى تىڭشايدۇ شائىر» ناملىق شېئىرلىرى؛ 2006 ـ يىلى «ئوردا ئويۇنى ۋە قارلىغاچ ئايىم» ناملىق ھېكايىسى «تورپان» مۇكاپاتىغا ئېرىشكەن.

مۇندەرىجە

مۇقەددىمە 1
بىرىنچى باب بەختلىك ئائىلە 3
ئىككىنچى باب راستچىل ئاتا 8
ئۈچىنچى باب يالغانچى ئاكا 13
تۆتىنچى باب بورانلىق كېچە 20
بەشىنچى باب ئاتام ئالدىنىپ كەتتى 30
ئالتىنچى باب ئەنسىز كۈنلەر 42
يەتتىنچى باب ئۆلمەس ئەمگەك 50
سەككىزىنچى باب بەڭگى 58
توققۇزىنچى باب ئاكام ئىمتىھان بېرەلمىدى 65
ئونىنچى باب چۈنچىدىكى سۈكۈت 73
ئون بىرىنچى باب «ئاق ئالتۇن» 82
ئون ئىككىنچى باب ئاپامنىڭ خۇشاللىقى 88
ئون ئۈچىنچى باب كۆڭۈللۈك ئەسلىمە 99
ئون تۆتىنچى باب كۈز كېچىسى 106
ئون بەشىنچى باب تونۇر بېشىدىكى پاراڭ 114
ئون ئالتىنچى باب ئۇتلۇق تىلەك 123
ئون يەتتىنچى باب مېھماندارچىلىق 131
ئون سەككىزىنچى باب قىساس ئوتى 140
ئون توققۇزىنچى باب ئېغىر كۈنلەر 151
يىگىرمىنچى باب دالا تامىقى 160

يىگىرمە بىرىنچى باب ئىزدەش 169
يىگىرمە ئىككىنچى باب مىش ـ مىش پاراڭلار 178
يىگىرمە ئۈچىنچى باب بوۋامنىڭ خۇشاللىقى 187
يىگىرمە تۆتىنچى باب ئاپامنىڭ چىش ئاغرىقى 195
يىگىرمە بەشىنچى باب چارچاش 206
يىگىرمە ئالتىنچى باب يەنە پۇلنىڭ غېمى 215
يىگىرمە يەتتىنچى باب ياشلىق بوسۇغىسىدا 227
يىگىرمە سەككىزىنچى باب ئىمتىھان 239
يىگىرمە توققۇزىنچى باب ئاتا ئىزىدىن 252
ئوتتۇزىنچى باب چۈنچىدىكى غوۋغا 260
ئوتتۇز بىرىنچى باب كۇتۇلمىگەن ئامەت 270
ئوتتۇز ئىككىنچى باب ھەسەت ۋە تۆھمەت 280
ئوتتۇز ئۈچىنچى باب كۆڭۈلسىز خەۋەر 289
ئوتتۇز تۆتىنچى باب مەكتەپ 299
ئوتتۇز بەشىنچى باب ئاتا سەن نەدە؟ 306
خاتىمە 318

مۇقەددىمە

— ئوسمان، ساڭا خەت كەپتۇ!
— قېنى؟ ئاتامدىن كەپتۇما؟
— ياق، ساۋاقداشلىرىڭدىن كەلگەن خەت ئىكەن، ئاتاڭدىنمۇ كېلىپ قالار ...

يىراق يېزامدىن شەھەرگە كىرىپ ئوقۇۋاتقان بىر-ئىككى ئايدىن بۇيان خىيالىمدا ئاتامدىن خەت كېلىپ قالىدىغاندەك تۇيغۇدا يۈرگەچكە، پات-پات ئاتامنى ئويلاپ خىيال سۈرەتتىم. بىرەرىدىن «خەت كەپتۇ» دېسە، تولا ھاللاردا «ئاتامدىن كەلگەندۇ» دېگەن پەرىزىم خاتا بولۇپ چىقاتتى. مانا بۇ خەتمۇ تولۇقسىز ئوتتۇرا مەكتەپتىكى ساۋاقداشلىرىم مايسەمدىن كەلگەندى.

بىزنىڭمۇ ئاتىمىز بىلەن بىللە، تۇرمۇشىمىز گۈلدەك ئۆتكەن بەختلىك چاغلىرىمىز بولغان. ئۇ چاغلاردا ئاتام بىزنى ئەگەشتۈرۈپ تەكلىككە ئاپىرىپ، سىڭىللىرىمنى دەرەخ سايىسىدا ئوينىغىلى قويۇپ، ئاكام ئىككىمىزگە بىردىن تەك قايچىسىنى تۇتقۇزۇپ، تەك بېقىشنى ئۆگىتەتتى. ئاپامغا ئۆينىڭ ھەرقانداق ئېغىر ئىشىنى قىلدۇرمايتتى... ھېيت - بايرام كۈنلىرى بىزنى ھارۋىغا سېلىپ، بازارغا ئاپىرىپ نېمىنى خالىساق شۇنى ئېلىپ بېرەتتى. بۇنداق چاغلاردا بېشىمىز كۆككە تاقاشقاندەك بولاتتى.

ئاتامنىڭ سودىسى روناق تاپقانسېرى بىز شۇنچە خۇشاللىققا چۆمۈلەتتۇق. بىراق، ئاتام پۇل تاپقاندا بىزنى ئالاھىدە بولۇۋېلىشقا يول قويمايتتى. قىشنىڭ ئۇزۇن كېچىلىرى ئاپام ئىككىسى بىزگە ئاجايىپ قىزىق چۆچەكلەرنى ئېيتىپ بېرەتتى. ئاتام چۆچەكنى ئاپامدەك كۆپ ئېيتىپ بەرمىگىنى بىلەن قىزىق چۆچەكلەرنى ئېيتىپ بېرەتتى. بولۇپمۇ جىن - ئالۋاستىلار بىلەن ئېلىشىدىغان باتۇرلار ...، ئادەمنىڭ ئەقلى يەتمىگۈدەك ئاجايىپ كارامەت ئىگىلىرى، سېھىرلىك ئىشلار ھەققىدىكى چۆچەكلىرى بىزنى ئۆزىگە ماگنىتتەك تارتاتتى.

ئۇلار بىز ئۈچۈن مەڭگۈلۈك گۈزەل ئەسلىمە ئىدى.

مانا دەرەخلەر كۆزنىڭ شاپائىتىدە يەنە ئالتۇن لىباس يېپىندى. ئاتام كۈز پەسلىنى ياخشى كۆرەتتى. مەنمۇ ئاتامغا ئوخشاشلا كۈز پەسلىنى ياخشى كۆرەتتىم. كۈز كېچىسىدىكى سالقىن ھاۋا، سان ـ ساناقسىز يۇلتۇزلار مېنى ھەر دائىم مەپتۇن قىلاتتى. سۈزۈك ئاسماندا ئاي ئاق ئۆردەكتەك ئۈزگەن ئايدىڭ ئاخشاملاردا دوستلىرىم بىلەن مۆكمۆكىلەڭ، يۇلتۇز ساناش، تۇتۇشماق، بوياق ... ئويناپ ھارمىغان چاغلارنى ئەسلىسەم، ئاتامنىڭ ئەينى يىللىرى قاراڭغۇدىن قورقىدىغان ئادىتىمنى ئۆزگەرتكەندىكى ئىشىنى مەڭگۈ ئۇنتۇمايمەن.

ئاتام مېنىڭ قاراڭغۇدىن قورقىدىغان ئادىتىمنى ئۆزگەرتكەندىن كېيىن ئۆيىمىزنىڭ سەل نېرىسىدىكى ھەممە ئادەم «خەتەرلىك» دەيدىغان يوغان جوجەمنىڭ ئاستىدا قورقماي ئۆگىنىش قىلىدىغان بولغانىدىم.

ئاتامنىڭ ئىز ـ دېرىكى بولمىغان ئاشۇ قىيىن كۈنلەردە، ياناقلىق ئوتتۇرا مەكتەپكە ئوقۇشقا كىرگۈچىلىك ئاپامنىڭ قولىغا ـ قول، پۇتىغا پۇت بولۇپ كەلگەنىدىم. ئاكاممۇ ھۇرۇنلۇق قىلماي ئاتامنىڭ سودا يولىنى تۇتۇپ خېلى كۆپ پۇل تاپتى. بانكىدا جىق پۇلىمىز بولمىغىنى بىلەن باللىرى ئۈچۈن بارلىقىنى بېغىشلايدىغان مېھرىبان، كۆيۈمچان، غەمگۈزار، قەيسەر ئاپىمىز بار ئىدى. ئاپامنىڭ بىزنىڭ بەختىمىزنى دەپ بالدۇرلا گۈزەللىكىنى يوقاتقان، جوجەم دەرىخىنىڭ قوۋزىقىدەك قورۇقلارغا تولغان چېھرىدە دۇنيادىكى تەڭداشسىز ئىللىقلىق، غەيرەت ـ شىجائەت جىلۋىلىنەتتى. ئاپامنىڭ بىر جۈپ ئىشچان، ھارماس قوللىرىنى، تارتىشۋاتقان جاپالىرىنى ئويلىساملا ئاتامنىڭ تېزرەك قايتىپ كېلىشىنى تىلەپ ئۇزۇندىن ـ ئۇزۇن خىيال سۈرەتتىم.

بەزىدە تېخى ئۆگزىگە چىقىۋېلىپ كېچىنىڭ سان ـ ساناقسىز كۆزلىرى يۇلتۇزلارنىڭ بىرى بولۇپ ئاتامنى ئىزدەشنى خىيال قىلىپ ، تالاي كېچىلەرنى يۇلتۇزلارغا قاراپ كىرپىك قاقماي ئۆتكۈزەتتىم.

بىرىنچى باب

بەختلىك ئائىلە

ئېسىمنى بىلسەملا ئاتام بىزنىڭ كارىز ۋە يىراق - يېقىندىكى كارىز، مەھەللىلەردىن قوروق ئۈزۈمنى نەق - نېسى ئېلىپ سودا قىلاتتى. سودا دېگەننىڭمۇ ئۆزىگە تۇشلۇق جاپاسى بولىدىكەن. ئاتام سودىسى ئالدىراش چاغلاردا چارچاپ، تاماقنى ۋاقتىدا يېيەلمەي، ئوروقلاپ قارىداپ قالاتتى.

بىزنىڭ بۇ يۇرتتا، 8 - ئاينىڭ ئاخىرى بولدىمۇ ئۈزۈم ئۈزۈش باشلىناتتى. بۇ يەردىكى دېھقانلار ئۈزۈم ئۈزۈشنى «ئىككىنچى ئورما» دېيىشەتتى. دېمىسىمۇ بۇغقا تىنچىقى باشلانغاندا 40 گرادۇس ئىسسىقتا تەرلەپ - پىشىپ ئۈزۈم ئۈزۈش ئاسانمۇ؟ ئىسسىقنىڭ دەستىدىن تەرلەپ، كىيىم - كېچەكلەر تۇپا بىلەن بىرلىشىپ لاي ئوينىغان كىچىك بالىنىڭ كىيىمدەك بولۇپ كېتەتتى... ئىشقىلىپ ئۈزۈم ئۈزۈش ئىنتايىن جاپالىق ئىدى. ئۈزۈم ئۈزۈشنىڭ جاپاسىنى كۆرمىگەنلەر «ئۈزۈم ئۈزۈشمۇ جاپا بولامدۇ؟ ئۈزۈم يېگەچ ئۈزسە نېمىدېگەن كۆڭۈللۈك... » دەيدىكەن. ئۈزۈمنى بىر كۈنمۇ يەپ باقار، ئۇن نەچچە كۈن ئەمەس، ئۈچ كۈندىلا ئۈزۈمگە قارىغۇسى كەلمەيدىغان بولۇپ كېتىدۇ كىشىنىڭ. ئەنە شۇنداق جاپالىق ئۈزۈم ئۈزۈپ بىر سېۋەت - بىر سېۋەتتىن چۈنچىگە توشۇپ، يەنە ئۇنى بىر ساپاق - بىر ساپاقتىن چاققىغا ئاسىمىز. قوروغاندىن كېيىن چاققىلاردىن چۈشۈرۈپ، شاكىلىنى، سېسىقىنى بىر ياققا، يېشىل ياقۇت

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

ئۈزۈملەرنى بىر ياققا ئايرىيمىز. شۇڭا ئۈزۈمنىڭ باھاسىنى ھازىرقى باھادىن ئون ھەسسە ئۆرە ئالسىمۇ ئازلىق قىلىدۇ. ئاتام بۇ جاپالارنى بىلگەچكە، ئۈزۈمنى باشقىلاردىن ئۆرە باھادا ئالاتتى. شۇڭىمىكىن بىزنىڭ كارىزدىكى دېھقانلارلا ئەمەس، قوشنا كارىزدىكى دېھقانلارمۇ ئۈزۈمىنى ئاتامغا نېسىگە ساتاتتى. ئادەتتە نېسى ئالغان ئۈزۈمنىڭ باھاسى نەق ئالغان ئۈزۈمدىن بىر يۈەندىن ئىككى يۈەنگىچە ئۆرە بولاتتى. ئۈزۈمىنى نەق ساتقانلار ئاتامغا ئۈزۈمىنى نېسىگە بەرگەنلەرنى زاڭلىق قىلاتتى.

— بىر كىلو ئۈزۈمدىن بىر كوي پايدىنى دەپ قاراپ تۇرۇپ ئۈزۈمىڭلارنى دەتتىكامغا ئاتقاندەك ئىش قىلدىڭلار. بار پايدىنى ئابلىز ئالىدىغان بولدى.

— ئابلىزمۇ يامان قىلمىدىغۇ؟

— شۇ ئەمەسمۇ، ئەلدىن ئەلگە نەپ، دېگەن گەپمۇ بار. ئۈنىڭدىن بىزگە نەپ كېلىۋاتىدۇ. بىزدىن ئۈنىڭغا ئۆتسە نېمە بوپتۇ...

— نەچچە يىلدىن بېرى ئابلىز ئۈزۈملىرىمىزنى ياخشى باھادا ئېلىپ بەردى، ئەمدى يۈزسىزلىك قىلساق بولماس.

بۇنداق تالاش - تارتىشلار ئاتام نېسى ئالغان ئۈزۈملەرنىڭ پۇلىنى كاللەك - كاللەك سانىغاندا، ئۆز ۋاقتىدا نەق پۇلغا ساتقانلار تۇكۇرۇكىنى يۇتۇشۇپ قالغاندىلا بېسىقاتتى. تېخى ئۈزۈمىنى نەق ساتقانلار پۇشايمانمۇ قىلاتتى.

— ئۆز ۋاقتىدا بىزمۇ نېسىگە بەرگەن بولساق ئىككى تونىنا ئۈزۈمدىن 2000 كوي پايدا ئالاتتىكەنمىز، ئىسىت!

— ھېلىمۇ خۇداغا شۈكرى.

ئاپام ئاتامنىڭ پايدىنى ئاز ئالغان بولسىمۇ، ساق - سالامەت قايتىپ كەلگىنىگە خۇشال بولاتتى. بىز بولساق ئاتامنىڭ بىزگە ئالغاچ كەلگەن سوۋغاتلىرىدىن سۆيۈنۈپ كېتەتتۇق. مەن ئويۇنچۇقلىرىمنى بالىلارغا كۆز - كۆز قىلىش ئۈچۈن كارىزنى بىر ئايلىنىپ چىقاتتىم. ئاپام: «بالا دېگەن ئويۇنچۇققا ئامراق

كېلىدۇ، كىچىك باللار كۆزى كۆرگەننى ئويناپ باققۇسى كېلىدۇ، بەرمىسەڭ يىغلايدۇ...» دەپ ئويۇنچۇقىمىزنى باشقا باللارغا كۆز - كۆز قىلىشتىن توساتتى. بىزنىڭ خۇشاللىقىمىزنى كۆرگەن ئاتامنىڭ چىرايىدا ئالەمچە خۇشاللىق ئەكس ئېتەتتى.

ئاتامنىڭ سودىسىنىڭ گۈللىنىشىگە ئەگىشىپ بىزمۇ چەكسىز خۇشاللىققا چۆمەتتۇق. خۇدايىم بىزنىڭ خۇشاللىقىمىزنى ئاشسۇن دېدىمىكىن، ئاتامنىڭ سودىسى يىلسېرى گۈللىنىشكە باشلىدى. بۇرۇن كىشىلەر ھويلىمىزغا ھارۋىدا تاغار - تاغار ئۆزۈملەرنى ئەكىرگەن بولسا، ئەمدى قول تراكتورىدا تونىلاپ ئەكىرىدىغان بولدى. بۇنداق چاغلاردا بۇ ئىشلار بىزگە ئويۇن بولاتتى. شۇڭا، ئاپام بىزنى بوۋاملارنىڭكىگە ئاچىقىپ قوياتتى. تالاغا چىقىمىز دېسەكلا، بوۋام قاپىقىنى تۈرۈپ تۇرۇۋالسا، ئامال يوق جىم ئولتۇرۇپ تاپشۇرۇقىمىزنى ئىشلەيتتۇق.

— بوۋا، تاپشۇرۇقنى ئىشلەپ بولدۇق!

— ئەمىسە، بۈگۈن ئوقۇغانلىرىڭلارنى ئۈنلۈك ئوقۇپ بېرىڭلار.

ئامالسىز شۇ كۈنى ئۆتۈلگەن مەزمۇنلارنى زېرىكىشلىك بولسىمۇ ئاۋۋال ئاكام، ئاندىن مەن ئوقۇپ بېرەتتىم. ئوقۇغاندا سەللا دۇدۇقلاپ قالساق، بوۋام:

— بولدى، سەن ئوبدان ئوقۇماپسەن، سەل تۇرۇپ قايتا ئوقۇ، — دەيتتى - دە، جىم تۇرۇۋالاتتى.

خىيالىمغا خامانغا ئايلىنىپ قالغان ھويلىمىز، ھويلىمىزدىكى ئۈزۈم ساتقىلى كەلگەن كىشىلەرنىڭ بىز دېمەتلىك باللىرى كېلەتتى. بوۋام بۇنداق چاغلاردا بىزنى قېچىپ كەتمىسۇن دەپ، نامازشامغىچە مومامنى «قارانچۇق» قىلىپ قوياتتى. جاھاندىكى ئەڭ مۇلايىم مومىمىزمۇ بىز تالاغا ماڭىمىز، دېسەكلا قاپىقىنى تۈرۈۋالاتتى.

ھەر كۈنى مەكتەپتىن كەلگەن ھامان، ئاكام ئىككىمىز تاپ-

شۇرۇقلارنى ئىشلەپ بولۇپ ئۆتۈلگەن دەرسلەرنى ۋە ئەتىسى ئۆتۈلىدىغان دەرسلەرنىمۇ بىر قۇر ئوقۇپ بولۇپ بوۋامغا ياردەملىشەتتۇق. تاپشۇرۇقلارنى ئىشلەپ بولساق بوۋام بىزنى ئانچە ـ مۇنچە ئوينىۋېلىشىمىزغا رۇخسەت قىلاتتى. بۇنداق چاغلاردا مېنىڭ نەزىرىمدىكى تەرسا، قاتتىق قول بوۋام تولىمۇ مېھرىبان، تاتلىق بوۋىغا ئايلىناتتى. ئاكام ئىككىمىز بۇ توغرۇلۇق پاراڭلىشىپ قالاتتۇق.

— ئاكا، بوۋامغا نېمە بولغاندۇ؟

— ۋاي تاڭ، تۇرۇپلا بوشاپ قالدىغۇ؟

— شۇنى دەيمەن. كىنولاردىكىدەك، نېمە قىلىۋاتقانلىقىمىزنى ماراپ تۇرامدىغاندۇ يا؟

— ئۆزىدىنلا سوراپ باقايلى!

— سەن چوڭ بولغاندىكىن سەن سورا.

بىر كۈنى پەيتىنى تېپىپ ئاكام ئىككىمىز بوۋامنىڭ قېشىغا باردۇق.

— بوۋا، ئەجەب بۇرۇنقىدەك «قاتتىق قول ساقچى» بولماي قالدىڭغۇ؟ — دېدى ئاكام.

— ۋاي، شەيتانلارەي، مېنى «قاتتىق قول ساقچى» دەۋالدىڭلارمۇ تېخى. بالا دېگەن بالا بولىدۇ، ئويۇن ئوينىمىسا كۆڭلى ئارام تاپمايدۇ، مەكتەپتىن كېلىپلا ساۋاقلىرىڭلارنى تەكرار قىلىپ بولىدىغان بولدۇڭلار، يەنە سىلەرنى ئۆيگە سولىۋالسام بولماس. ھەر كۈنى ئۆزۈڭلارنى بىلىپ مۇشۇنداق قىلساڭلار كىم سىلەرنى بىر نېمە دەيدۇ؟ ھازىر دېگەن سىلەرنىڭ ساۋاق ئالىدىغان ۋاقتىڭلار، ساۋاق ئېلىپ بولۇپ ئوينىساڭلار مەيلى. لېكىن، ساۋاقلارنى ئۆگەنمەي بولماي ئوينىساڭلار، مەن يەنە «قاتتىق قول ساقچى» بولۇپ قالىمەن. ھەي، بىز كىچىك ۋاقىتلاردا نەدە ئىدى ئۇنداق ئوقۇش دېگەن. سىلەرنىڭ ئوقۇيدىغان كىتابىڭلار، يازىدىغانغا سۇتتەك ئاق قەغەزىڭلار بار. كىيىمىڭلار يېڭى، خەجلەيمەن دېسەڭلار يانچۇقۇڭلاردا پۇل بار... زامانىنىڭ

قەدرىگە يېتىڭلار.

ئۆيىمىزگە ئۈزۈم ساتىدىغانلار كەلسە ئاكام ئىككىمىز ئاتامغا «ياردەملىشىمىز» دەپ ئاتامنىڭ يېنىدىن كەتمەي تۇرۇۋالاتتۇق. ئاتامۇ بىزنىڭ كۆڭلىمىزنى ئايايتتى. ئۆزى جىڭلاپ بولغان ئۈزۈملەرنى بەزىدە بىزگە قايتىدىن جىڭلىتىپ كۆرەتتى. نەق ئالغان ئۈزۈمنىڭ پۇلىنى ئىگىسىگە بەرگۈچە ئاكامغا قايتا ـ قايتا سانىتاتتى. بۇنداق چاغلاردا بىزنىڭ بېشىمىز كۆككە يېتەتتى.

بىر قېتىم ئاكام ئاتامنىڭ سانىغان پۇلىدىن 50 يۈەنلىك پۇلنىڭ ئارتۇقلۇقىنى بايقىۋېلىپ ئاتامغا قايتا ساناتتى.

— راست، بىر ۋاراق ئارتۇق كېتىپتۇ. مېنىڭ ئىنچىكە ئىش قىلىشىمغا ھەيدەكچىلىك قىلغىنىڭغا مۇكاپات، مە، ئالە بۇ پۇلنى، — ئاتام شۇنداق دەپ ئاكامغا 50 يۈەن پۇلنى بەردى. شۇنىڭدىن باشلاپ مەنمۇ ئاتام ساناپ بولغان پۇللارنى قايتا سانايمەن دەپ تۇرۇۋالاتتىم. شۇنچە پۇلنى ساناپ بولغان بولسامۇ ماڭا ئۇنداق ئامەت نېسىپ بولمىغانىدى.

كەچلەردە، ئاتام بىلەن ئاپام «ئۇھ» دەپ ئارام ئېلىشىغا ئىككى سىڭلىم چۆچەك ئېيتىپ بېرىڭلار، دەپ تۇرۇۋالاتتى. شۇنىڭ بىلەن ئاتام چۆچەكنى باشلايتتى، بىز چۆچەك ئاڭلىغاچ شېرىن ئۇيقۇغا غەرق بولۇپ كېتەتتۇق.

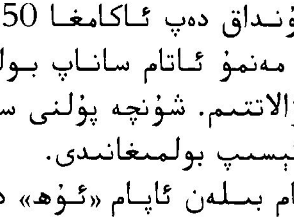

ئىككىنچى باب

راستچىل ئاتا

كارىز بويىچە بىزنىڭ ئۆيىمىز ئەڭ ئېسىل ئىدى. ئۆيلەرنى ئاپام چېۋەر قوللىرى بىلەن چىرايلىق سەرەمجانلاشتۇرغانىدى. مېھمانخانا ئۆيىمىزنىڭ چوڭلۇقى بىزنىڭ دەرسخانىدەك كېلەتتى. تۆر تامغا ئانار گۈللۈك، لوڭقا گۈللۈك ئېسىل گىلەم، ئۇدۇل تامنىڭ ئوتتۇرىسىغا سىنئەينەك، ئىككى چېتىگە چىرايلىق مەنزىرە سىزىلغان ماي بوياق رەسىم ئېسىلغانىدى، تۆردىكى ئىككى بۇلۇڭغا قويۇلغان چىرايلىق نەقىشلەنگەن ئىشكاپقا مىس چۆگۈن، كومۇش تەخسە، چىنە ـ لېگەنلەر تىزىلغان بولۇپ، ئۆينى ھەشەمەتلىك كۆرسىتەتتى. ھويلىغا قارىتىپ قويۇلغان يوغان ئۈچ دېرىزىنىڭ قوش ئەينەكلىك راملىرىغا چىرايلىق كەشتىلەر ئىشلەنگەن ياپقۇچ ئېسىلغان، دەرىزىگە قاتار تۇتاش ئالما رەڭلىك گەرنىز ئورنىتىلغان، گەرنىزگە ئاق تور پەردە ۋە ھاۋارەڭ گۈللۈك پەردە ئېسىلغانىدى. ھاۋارەڭ پەردە تورۇستىكى ئىككى چوڭ ئاسما چىراغقا تولىمۇ ماسلاشقانىدى. يەرگە ئۈرۈمچىدىن مەخسۇس ئەكەلدۈرۈلگەن تاختاي يېيىتىلىپ، تاختاي ئۈستىگە گىلەملەر سېلىنىپ، ئەڭ ئېسىل خورۇم ساپالار تام ياقىلىتىپ قاتار قويۇلغانىدى. ئۆيىمىز قارىماققا بىرەر ئىدارىنىڭ يىغىن زالىغا ئوخشاپ قالاتتى. ھەر ساپانىڭ ئارىلىقىغا قويۇلغان تومپۇچكىنىڭ ئۈستىگە لوڭقا قويۇلغان بولۇپ، لوڭقىغا باغدىن ھېلىلا ئۈزگەن گۈلدەك تۈيغۇ بېرىدىغان سۈنئىي گۈللەر

سىڭلىنىغاندى...

ئاتام ھەر قېتىم ئىچكىرىدىن قايتىپ كەلگەندە بۇ ئۆي بانكىغىلا ئوخشاپ قالاتتى. تۈتام ـ تۈتام پۇللار بۇ قولدىن ئۇ قولغا ئۆتەتتى. كىشىلەرنىڭ چىرايىدىكى خۇشاللىقنى كۆرگەن ئاتامنىڭ ھاردۇقى چىقىدىغان چېغى، شۇنچە چارچاپ كەتسىمۇ مەھەللىدىكىلەر پاراڭغا تۇتسا تىڭ ئولتۇرۇپ پاراڭغا داخىل بولاتتى. چوڭ شەھەرلەرگە بارالمىغانلار ئاتامدىن ئۇ يەرلەردىكى ئاجايىپ ئۆزگىرىشلەرنى سورايتتى. ئاكام ئىككىمىزمۇ ساپانىڭ بىر چېتىدە ئولتۇرۇپ «چىقىپ ئۇخلاڭلار!» دېگىنىگە قارىماي قىزىق ـ قىزىق پاراڭلارنى تىڭشايتتۇق.

مەن ئاتامغا قەۋەتلا ئامراق ئىدىم. ئاتام 40 تىن ھالقىغان، ئارا بوي، ئاق يۇزلۇك، قارا قاش، كۆزلىرىدىن ئۈمىد نۇرى چاقناپ تۇرىدىغان، گەۋدىلىك، چىقىشقاق، رەھىمدىل، ۋاپادار ئاتا ئىدى. كىشىلەر ئاتامنى باي بولغانلىقى ئۈچۈنلا ئەمەس، يۇقىرىقىدەك ئارتۇقچىلىقلىرى، ئېسىل پەزىلىتىنى دەپ ھۆرمەتلەيتتى. ئاتام ماختالغاندا بېشىم كۆككە يېتەتتى. قايسى بالا ئاتىسىنىڭ ماختالغىنىنى ئاڭلىسا خۇشال بولمايدۇ دەيسىز؟ مەن ئاتامغا ھەۋەس قىلىپ «مەن چوڭ بولسام ئاتامدەك ئىرادىلىك، قورقماس، ئاپامغا ئوخشاش مېھرىبان، كۆيۈمچان ئادەم بولىمەن» دەپ ئۆز ـ ئۆزۈمگە ۋەدىمۇ بەرگەنىدىم. ئاپام ھەقىقەتەن ئىشچان، بالا دېسە جېنىنى بېرىدىغان تېپىلغۇسىز ئاپا، ئاتامغا ساداقەتمەن، ۋاپادار، ئاق كۆڭۈل ئايال ئىدى. ئادەتتە قىشنىڭ زېرىكىشلىك كېچىلىرىنى شېكەردەك تاتلىق كېچىگە ئايلاندۇرۇپ، ئاتامنىڭ ئۆيدە يوقلۇقىنى بىزگە بىلىندۇرمەي كەلگىنى يەنە شۇ ئاپام ئىدى. ئاپام مەكتەپتە كۆپ ئوقۇيالمىغان بولسىمۇ، ئۇ بىزنىڭ بىرىنچى مۇئەللىمىمىز ئىدى. ئاپامنى بەزىدە قىش ـ ياز مېۋىلەيدىغان چۆچەك دەرىخىمىكىن دەپ قالىمەن. ئاپامنىڭ چۆچەكلىرى تۈگەپ قالمايتتى. ھەر قېتىم ئېيتقاندا يېڭى ـ يېڭى چۆچەكلەرنى شۇنداق جانلىق ۋە يېقىملىق ئېيتىپ

此为试读，需要完整PDF请访问： www.ertongbook.com